

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**Korupce jako deviantní a patologické
chování**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vedoucí bakalářské práce:
doc. PhDr. Aleš Sekot, CSc**

**Vypracoval:
Vladan Feik**

Brno 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Korupce jako deviantní a patologické chování“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 13.3.2007

Vladan Feik

Poděkování

Děkuji panu doc. PhDr. Aleši Sekotovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Vladan Feik

OBSAH:

POPIS PROBLÉMU:	4
CÍL	5
TEORETICKÁ ČÁST	6
1 Definice pojmu korupce	6
2 Kategorizace korupce	8
3 Pohledy na korupci	10
3.1 Korupce jako kulturní a sociální problém	10
3.2 Korupce jako ekonomický problém	10
3.3 Korupce jako politický problém	12
3.4 Korupce jako právní problém	12
4 Nejčastější oblasti výskytu korupce	18
4.1 Korupce ve veřejném sektoru	18
4.2 Korupce v soukromém sektoru	18
4.3 Korupce politická	19
4.4 Korupce ve sportu	20
ANALYTYCKÁ ČÁST - Faktory ovlivňující korupční prostředí	30
5 Společenské příčiny korupce	30
6 Možnosti řešení	31
6.1 Odstraňování příčin	31
6.2 Prostředky potírání korupce	33
6.3 Vliv nestátních organizací působících v oblasti boje s korupcí	35
6.4 Očekávané trendy vývoje	38
ZÁVĚR	40
RESUMÉ	42
ANOTACE	44
LITELATURAN A PRAMENY:	46

POPIS PROBLÉMU:

Problém, který se označuje jako korupce, doprovázel lidstvo odnepaměti. Snad nejpřesvědčivějším důkazem o tomto tvrzení a současně jakousi nejstarší definicí tohoto fenoménu jsou následující citace z Bible:

„Nepřevrátíš právo, nebudeš nikomu stranit, nepřijmeš úplatek. Úplatek oslepuje oči moudrých a překrucuje slova spravedlivých.¹

a) Nebudeš brát úplatek, neboť úplatek oslepuje i ty, kdo mají oči otevřené, a vede k překrucování záležitostí spravedlivých.²

b) Svévolník po straně přijímá úplatek, tak převrací stezky práva.³

c) Běda bohatýrům zdatným v pití vína, mužům udatným v míchání opojných nápojů, těm, kdo za úplatek ospravedlňují svévolníka a spravedlivým upírají spravedlnost.“⁴

Škodlivost fenoménu korupce si dnes uvědomují snad všechny země světa. Z korupce se totiž postupně stal mezinárodní civilizační problém, jehož důsledky ignorovat nelze. Korupce patří k základním aktivitám organizovaného zločinu. Zajišťuje mu kontakty, informace, bezpečnost a beztrestnost. Právě sociologické výzkumy korupce se proto stávají výchozím stanoviskem pro navrhování reformy a protikorupčních opatření. Zkoumání fenoménu korupce je záměrem i této práce.

¹ Bible, ekumenický překlad, Praha: ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST 1993, část Starý zákon, Pátá Mojžíšova, kapitola 16, verš 19, s.174, ISBN 80-900881-8-X

² Bible, ekumenický překlad, Praha: ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST 1993, část Starý zákon, Druhá Mojžíšova, kapitola 23, verš 8, s.84, ISBN 80-900881-8-X

³ Bible, ekumenický překlad, Praha: ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST 1993, část Starý zákon, Přísloví, kapitola 17, verš 23, s.598, ISBN 80-900881-8-X.

⁴ Bible, ekumenický překlad, Praha: ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST 1993, část Starý zákon, Izajáš, kapitola 5, verš 22-23, s.631, ISBN 80-900881-8-X

CÍL

Cílem této práce není srovnávání jednotlivých zemí, i když se v některých částech (např. při určování míry korupce prostřednictvím CPI indexu prostřednictvím nevládních organizací) tomuto srovnání nelze vyhnout. Práce bude především zaměřena na Českou republiku, s cílem zjistit, jakým způsobem korupce vzniká a jakými faktory je korupční jednání ovlivněno a které metody boje proti korupci jsou neúčinnější.

Současně si tato práce klade za cíl zmapovat korupci v oboru, který nepatří k tradičním prostředím, o němž pojednávají odborné publikace zaměřené na korupci – korupci ve sportu, konkrétně ve fotbale, a nalezení příčin takové „expanze“ korupce ve společnosti.

V první, teoretické části, se práce vedle definice a kategorizace fenoménu korupce ve své podstatě bude snažit podchytit společné znaky korupčního prostředí, zkoumat jak příčiny, tak i důsledky korupčního jednání v různém prostředí a v proměnách času. Na korupci v této části bude nahlíženo jako na problém sociální, kulturní, politický a právní. (V rámci této kapitoly bude zkoumána základní legislativa, která se korupcí zabývá v rámci právního řádu EU a ČR.). Zkoumání se zaměří jak na veřejný sektor v interakci se soukromým sektorem, tak i na korupci v rámci soukromého sektoru a sektoru na pomezí mezi soukromým a veřejným – na korupci ve sportu.

V rámci zkoumání příčin korupce se bude práce zabývat vlivem celospolečenských změn jako konec totalitního režimu a období privatizace, dále pak jakým způsobem tento složitý fenomén byl ovlivněn vstupem České republiky do evropských struktur.

Ve své druhé části se práce bude dále zabývat působením nestátních organizací pracujících s fenoménem korupce v ČR, a to nejen jejich výčtem, ale především jejich zaměřením, konkrétní činností a výsledky jejich práce.

Ve třetí části práce budou vystiženy obecné trendy v metodách boje s korupcí a jejich účinnosti v relaci mezi teorií a praxí.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Definice pojmu korupce

Korupce – úplatkářství, podplácení, korumpování ¹(lat. Corruptere – zmařit, zkazit, uplácet, podplácet) je pojem, který není jednotně definován, ale v širším, anglosaském pojetí, je nejrozšířenější definice, jejímž autorem je Josph Nye: „Chování, které se odchyluje od „formálních povinností“ veřejné role pro soukromé (osobní, rodinné, nebo skupinově orientované zájmy, pro finanční nebo statusový zisk, a dále jakékoliv chování, které porušuje pravidla za účelem zvýšení soukromého vlivu“².

V České republice se běžně pod slovem korupce rozumí úplatkářství. Jak už vyplývá z úvodního překladu citovaného ze slovníku cizích slov, liší se chápání pojmu korupce v České republice od chápání tohoto fenoménu u anglosaského světa. Největší rozdíl je v šíři obsahu tohoto pojmu. Zatímco v České republice je za korupci nejčastěji chápáno jen podplácení a úplatkářství, ve vyspělejších demokraciích západních zemí pojem korupce zahrnuje mnohem širší škálu negativních jevů. „V zemích Západní Evropy jsou do korupce zahrnovány i takové jevy jako například vydírání ze strany úředníků nebo politiků, zneužití postavení a pravomocí, zpronevěra veřejných prostředků, braní provize z veřejných zakázek, zvýhodňování známých a příbuzných, tj. klientelismus a nepotismus.“³

Šíře a objem skutků se však neliší jen vlivem územním, příp. politickým. Je do značné míry ovlivněn nejen mravním stavem společnosti, ale liší se i individuálním přístupem každého jednotlivce. Co například může vypadat jako motivační složka platu, odměna úředníka dosazeného státem do dozorčí rady, může být stejně dobře pochopeno jako státem chráněné a organizované korupční jednání. Naopak běžná provize v obchodě může být chápána jako něco zvrhlého, pokud se svou výší vymyká běžným příjmům v nepodnikatelském prostředí.

Samotnou otázkou, co vše je možné označit slovem korupce, se zabývá řada vědních oborů. V podstatě se jedná téměř vždy o vědy společenské (korupce je především společenský jev) jako sociologie, politologie, etika, kriminologie, ekonomika. V těchto vědách však není jednotný názor, co všechno může být

¹ LINHART, J., a kol. *Slovník cizích slov pro nové století* 1. vyd. LITVÍNŮV: Dialog, 2004, s. 210

² Nye, J.S., *Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis*. *American Political Science Review*, vol.61, 2/1967, s. 417 – 427.

³ FRIC, P. a kol., *Korupce na český způsob*, 1.vyd. PRAHA: G plus, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s. 12-13

označováno jako korupce. Přesto, že většina společenských věd spojuje vždy korupci s veřejným sektorem, například ekonomie a kriminologie zná například korupci ve formě upřednostňování věřitele, kdy účastníkem korupčního jednání není státní úředník. Společným znakem v tomto případě je tedy pouze zneužití vlivu při rozhodování o majetku (penězích) na úkor třetí osoby.

2 Kategorizace korupce

Nejčastějším kritériem pro vytvoření základních kategorií je její „velikost“. Korupce se obvykle dělí na tzv. „velkou“ a „malou“.

Velká korupce sice není příliš častá, jedná se však o korupci s obrovským materiálním dopadem na společnost. Bývá spojena s politickými špičkami a čelními představiteli veřejného života.

„Velká korupce podle některých autorů nabývá nejčastěji těchto podob:

- zpronevěra veřejných zdrojů
- nehospodárné užívání veřejných zdrojů
- soukromý prospěch z privatizace
- zneužívání veřejné moci při udělování veřejných zakázek
- přidělování monopolních a kvazi monopolních licencí
- nepotismus, klientelismus případně i prodej pozic
- zisk důležitých, běžně nedostupných informací
- zločiny bílých límečků

Malá korupce (byrokratická korupce) je opakem velké. Je do ní zapojeno větší množství účastníků, ale úplatky jsou nepoměrně menší než v prvním případě. V mnoha zemích mohou být tyto vzory korupce akceptované jako vžitě a dané a brány jako nezbytná součást kultury.¹ Malá korupce se týká spíše každodenního života lidí (drobné úplatky ve službách a v souvislosti s rozhodováním orgánů státní správy a samosprávy).

„Malá korupce bývá spojována nejčastěji s následujícími případy:

- podplácení úředníků
- záměrně nepřehledná regulace

¹ Dančák, B. a kol., *Korupce Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*, 1.vyd. BRNO: Masarykova univerzita, 2006, ISBN 80-210-4062-9, s. 13

- zatemňování pravidel (úzkoprsé lpění na postupech či využívání jejich flexibility)
- špatná organizace (nejasné vztahy nadřazenosti a podřazenosti, netransparentnost)
- zneužívání pravomocí vyplývajících z dozorové (kontrolní) činnosti veřejné správy“¹

Toto základní rozlišení je důležité při zvolení postupů potírání korupce, protože protikorupční opatření by neměla být zaměřena jen vůči malé nebo jen vůči velké korupci. To by kontraproduktivně vyvolávalo sociální napětí.

Při podrobnějším dělení však již existuje podle jednotlivých autorů značné množství kritérií, podle kterých lze korupci dělit do nejrůznějších forem, typů, modelů a variant. Pro ilustraci uvádím nejčastěji používané:

- podle druhu protislužeb a výhod, které může žadatel o zvýhodnění nabízet
- zda v korupčním vztahu aktivněji vystupuje korumpující, nebo korumpovaný
- zda se jedná o korupci v soukromém, nebo veřejném sektoru
- zda je očekávaná, nebo nahodilá (případně vynucovaná)
- zda je korupce přímá nebo zprostředkovaná
- individuální nebo organizovaná

¹ Dančák, B. a kol., *Korupce Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*, 1.vyd. BRNO: Masarykova univerzita, 2006, ISBN 80-210-4062-9, s. 14

3 Pohledy na korupci

3.1 Korupce jako kulturní a sociální problém

Většina autorů, kteří korupci zkoumají, pohlíží na korupci jako na deviantní, patologické nebo kriminální chování. Nelze však pochybovat o tom, že korupce má vždy sociální rozměr. Vzniká vždy v rámci sociálních kontaktů – interakcí, důsledky korupce mají vždy dopad na celou společnost. „Jde i o to, že korupce je zvláštním fenoménem sama o sobě. Funguje jako sociální systém, má svá vlastní pravidla hry, vnitřní mechanismy svého vývoje podmiňující jeho sílu, pronikavost a rychlost šíření ve společnosti. Není pouhým sumářem korupčních deviací. Je individuálním kolektivním jevem schopným vykonávat na jednotlivce nátlak. Šíří kolem sebe tzv. korupční klima, které dokáže měnit postoje jednotlivců i ovlivňovat chování mas.¹ Není náhodou, že mnoho autorů také vidí příčiny nebyvalého skokového růstu „velké korupce“ právě v souvislostech největších společenských změn, které proběhly v zemích východního bloku. Právě převratné společenské změny byly jakýmsi motorem, či živnou půdou pro vznik „velké korupce“, například při největších a nejrychlejších přesunech a přeměnách kapitálu během privatizace.

3.2 Korupce jako ekonomický problém

Korupce má bezesporu na společnost kromě výše uvedených „nemateriálních“ dopadů velký dopad „materiální, hmotné“ povahy. Projevuje se především finančními ztrátami ve veřejných rozpočtech ve formě např. nižšího výběru daní, poškozováním tržních mechanismů, snížením investic v rizikových oblastech, legalizací výnosů z jiné trestné činnosti apod..

„Přes různý přístup se odborníci v posledních letech shodují, že korupce má celkově negativní vliv na konkurenceschopnost i celkový růst ekonomiky. Dokazuje to i poslední žebříček Transparency International, kde několik let první pozice opanují ekonomicky vysoce vyspělé země. České republice se v letošním roce podařilo mírně zvýšit svou schopnost ekonomicky konkurovat ostatním zemím světa. Zpráva

¹ FRIC, P. a kol., *Korupce na český způsob*, 1.vyd. PRAHA: G plus, 1999, ISBN 80-86103-26-9, str. 19-20

o konkurenceschopnosti, kterou Světové ekonomické fórum vydává už dvacet let, je mezi investory považována za nejkvalitnější svého druhu. Investoři ji používají jako orientační pomůcku rozhodování o svých aktivitách, i když v České republice to není prozatím nikterak časté. Zpráva hodnotí na čtyřicet různých faktorů. Letošní výsledky mají pro nás dvě dimenze – dobrou a špatnou. Ta dobrá je, že jsme se na žebříčku posunuli opět trochu vzhůru (a to zejména díky komunikaci, technické "gramotnosti", schopnosti přenosu technologií, kvalifikaci pracovní síly či infrastruktury), na druhou stranu bohužel v některých oblastech se nám stále nedaří držet krok s vyspělými státy. Teď mluvím právě o míře zdanění, korupci, výkonnosti státní správy, regulaci pracovního trhu či byrokracii. Zajímavé je přitom zjištění Daniela Kaufmanna, který připravoval tento výzkum v České republice, jenž řekl: "Citlivost investorů vůči korupci v posledních letech pozoruhodně roste."¹

Korupce však není jen pouhým faktorem odrazujícím investory od rizikových transakcí. Korupce je prostřednictvím investic do jiného prostředí přenášena. Toto dokládají úvodní slova vicepremiéra pro ekonomiku na semináři o vlivu korupce v České republice na mezinárodní obchod: „Nyní ke korupci a vlivu na zahraniční investice. Česká republika nemá příliš dobré postavení, na druhou stranu jsme jedním z největších příjemců zahraničního kapitálu ve střední a východní Evropě a možná i na světě, takže zcela evidentně tady přímá úměra není a také závisí na tom, jaká korupce to přesně je, do jaké míry ovlivňuje zahraniční investory. Je potřeba vidět, že jsou tady na korupci vždycky potřeba dva, o tom se málo mluví a mohli bychom najít mnoho případů, kdy zahraniční investoři ne že by kvůli korupci nepřicházeli, ale naopak korupci přinášejí.“²

Z výše uvedeného je zřejmé, že korupce má devastující vliv nejen přímý ve formě okamžitých materiálních ztrát, ale obrovské ztráty působí nepřímo, a to ve formě poškozování podnikatelského prostředí, tržních mechanismů, nebo i ve formě těžko nahraditelných ztrát, jako např. nerostných bohatství, energetických zdrojů, práv (licencí) k provozování médií apod.

¹ HANZLÍČKOVÁ, J., *Vliv korupce na rozhodování podnikatelských subjektů z České republiky*, příspěvek ČT, PRAHA, 2006, www.czechtrade.cz

² JAHN, M., *Vliv korupce v České republice na mezinárodní obchod se zvláštním důrazem na přímé zahraniční investice*, seminář, PRAHA, 2005, www.finance.cz

3.3 Korupce jako politický problém

Politická korupce kromě obvyklých stránek obsahuje navíc nepatřičné vztahy mezi světem obchodu a politiky. Úplatky bývají politiky přijímány nejen pro osobní obohacení, ale především pro dobro politických stran. To nevylučuje, že politik také může zneužívat svých vlivů na procesy normotvorné v politice nebo rozhodnutí ve veřejné správě v motivaci vlastního zisku. Takovéto jednání je třeba odlišit od „běžné“ korupce z hlediska postihu, nápravy a předcházení škodám.

„Strukturální afinita politických stran ke korupci je přitom zřetelná: Strany jsou speciálními organizacemi k dosažení veřejných rozhodovacích pozic. Mají systematický vztah k obsazování veřejných úřadů. Strany můžeme definovat jako organizace, které se specializovaly na využití v demokracii institucionalizovaných struktur k ovlivňování státních rozhodnutí, především nabídnutím vlastních kandidátů při volbě zastoupení lidu. Parlamenty a vrcholné úřady v exekutivě v parlamentních demokraciích obsazují pravidelně strany svými zástupci. Proto neexistuje žádná jiná skupina nebo organizace, která má se stejnou pravděpodobností přístup k veřejným úřadům – čímž se strany jeví jako takové organizace, u kterých existuje velká pravděpodobnost korupce.“¹

3.4 Korupce jako právní problém

Korupci nelze chápat primárně jako právní problém, přesto v oblasti právního systému společnosti nalézá společnost nejúčinnější ochranu před škodlivými vlivy korupce. Z tohoto důvodu je problematika korupce v oblasti práva velice obsáhlá.

Problematika korupce a jejího postihování je českým právním řádem postihována jak v oblasti veřejnoprávní, tak i normami soukromoprávní. Za oblast veřejnoprávní postihují korupci zejména ustanovení zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, který obsahuje vymezení čtyř skutkových podstat trestných činů ve zvláštní části zákona, které naplňují obecné definice korupce.

- „§ 160 Přijímání úplatku; Kdo v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek; Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá.“²

¹ DANČÁK, B. a kol., *Korupce Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*, 1.vyd. BRNO: Masarykova univerzita, 2006, ISBN 80-210-4062-9, s. 129

² *Zákon ČNR 140/1961 Sb., Trestní zákon, § 160 -§163, úplné znění na www.zakonycr.cz*

- „§ 161 Podplácení; Kdo jinému v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek.“¹
- „§ 162 Nepřímé úplatkářství; Kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nebo za to, že tak již učinil; Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek.“¹

Přestože Trestní zákoník, ani jiná právní norma ČR, neobsahuje přímo definici pojmu korupce, je v § 162a definován pojem úplatek.

- „§ 162a Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok“¹

Za oblast soukromoprávní postihují korupci zejména ustanovení Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který neřeší korupci již vzniklou, ale svými ustanoveními vytváří prostředí, ve kterém se uskutečňují soukromoprávní vztahy. Jedná se o celou šíři závazkových vztahů,

- „§1 (1) Tento zákon upravuje postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy, jakož i některé jiné vztahy s podnikáním související.“²
- „§49 Podplácením ve smyslu tohoto zákona je jednání, jímž: a) soutěžitel osobě, která je členem statutárního nebo jiného orgánu jiného soutěžitele nebo je v pracovním či jiném obdobném poměru k jinému soutěžiteli, přímo nebo nepřímo nabídne, slíbí či poskytne jakýkoliv prospěch za tím účelem, aby jejím nekalým postupem docílil na úkor jiných soutěžitelů pro sebe nebo jiného soutěžitele přednost nebo jinou neoprávněnou výhodu v soutěži, anebo b) osoba uvedená v písmenu a) přímo či nepřímo žádá, dá si slíbit nebo přijme za stejným účelem jakýkoliv prospěch.“²
- „§42 (1) Zneužitím účasti v hospodářské soutěži je nekalé soutěžní jednání (dále jen "nekalá soutěž") a nedovolené omezování hospodářské soutěže.“²
- „§44 (1) Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž se zakazuje.“²

¹ Zákon ČNR 140/1961 Sb., Trestní zákon, § 160 -§163, úplné znění na www.zakonycr.cz

² Zákon ČNR 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, § 1, §42, §44,§49, §51 úplné znění na www.zakonycr.cz

- „§44 (2) Nekalou soutěží podle odstavce 1 je zejména: e) podplácení,“¹
- „§51 Porušováním obchodního tajemství je jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství (§17), které může být využito v soutěži a o němž se dověděl: a) tím, že mu tajemství bylo svěřeno nebo jinak se stalo přístupným (např. z technických předloh, návodů, výkresů, modelů, vzorů) na základě jeho pracovního vztahu k soutěžiteli nebo na základě jiného vztahu k němu, popřípadě v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán, b) vlastním nebo cizím jednáním přičítícím se zákonu.“¹

Dalším významným nástrojem boje proti korupci je Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, který stanovuje kontrolní mechanismy provádění veřejných obchodních soutěží se státním majetkem.

Zákon zakotvuje řadu protikorupčních opatření (povinnost zveřejnění soutěže v obchodním věstníku, zákaz uveřejnění podmínek soutěže jiným způsobem, stanovení způsobu podávání nabídek, zakotvení možnosti oddělení cenové části nabídky od ostatních částí a její otevření až po vyhodnocení dalších částí nabídky, zajištění relativní objektivnosti při přijímání nabídek, objektivní složení komisí, povinnost při zadání veřejné zakázky vyplnit evidenční list a zaslat jej orgánu dohledu a rovněž povinnost zveřejnit v Obchodním věstníku uchazeče, se kterým byla smlouva uzavřena).

- „§6 Zadavatel je povinen při postupu dle tohoto zákona dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace“²
- „§ 53 (1) Základní kvalifikační předpoklady splní zadavatel, který a) nebyl pravomocně odsouzen za trestný čin ...přijímání úplatku, podplácení, nepřímého úplatkářství, podvodu ...“²

Neopomenutelným nástrojem k potírání korupce, jak v soukromé sféře, tak ve veřejné, může být také zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a další předpisy pracovního, nebo státně-slужеbního práva.

¹ Zákon ČNR 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, § 1, §42, §44, §49, §51 úplné znění na www.zakonycr.cz

² Zákon ČNR 137/2006, O veřejných zakázkách, § 6 -§163, úplné znění na www.sbirka.com

- „§ 301 Zaměstnanci jsou povinni:

- a) pracovat řádně podle svých sil, znalostí a schopností, plnit pokyny nadřízených, vydané v souladu s právními předpisy a spolupracovat s ostatními zaměstnanci,
- b) využívat pracovní dobu a výrobní prostředky k vykonávání svěřených prací, plnit kvalitně a včas pracovní úkoly,
- c) dodržovat právní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané; dodržovat ostatní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané, pokud s nimi byli řádně seznámeni,
- d) řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

Zaměstnanci zákonem vyjmenovaných státních institucí mají dále dle zákoníku práce navíc povinnosti a omezení protikorupčního charakteru

- „§ 303 (2) Zaměstnanci uvedení v odstavci 1 jsou dále povinni:

- a) jednat a rozhodovat nestranně a zdržet se při výkonu práce všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost rozhodování,
- b) zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděli při výkonu zaměstnání a které v zájmu zaměstnavatele nelze sdělovat jiným osobám; to neplatí, pokud byli této povinnosti zproštěni statutárním orgánem nebo jím pověřeným vedoucím zaměstnancem, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak,
- c) v souvislosti s výkonem zaměstnání nepřijímat dary nebo jiné výhody, s výjimkou darů nebo výhod poskytovaných zaměstnavatelem, u něhož jsou zaměstnání, nebo na základě právních předpisů,
- d) zdržet se jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními, zejména nezneužívat informací nabytých v souvislosti s výkonem zaměstnání ve prospěch vlastní nebo někoho jiného.“¹

Uvedení zaměstnanci také nesmějí být členy řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob provozujících podnikatelskou činnost, což neplatí, pokud do takového orgánu byli vysláni zaměstnavatelem. V tomto případě za svoji činnost v příslušné právnické osobě nesmějí pobírat odměnu od příslušné právnické osoby. Vlastní podnikatelskou činnost mohou zaměstnanci vykonávat jen s předchozím písemným

¹ Zákon ČNR 262/2006, Zákoník práce, § 301 -§303, úplné znění na business.center.cz

souhlasem zaměstnavatele. Sankce za porušení těchto ustanovení jsou však možné toliko v režimu předpisů pracovního práva. Obdobná úprava, místy s odchylkami, je stanovena v dalších, speciálních předpisech pracovního práva, které upravují služební poměr policistů, vojáků, celníků, atd..

Současná propojenost ekonomik světa s sebou přináší také mezinárodní aspekty kriminality, a tedy i korupce. Kromě toho v nových demokraciích existuje korupce často ve formách, které tradiční demokracie neznají (ale i obráceně). Z toho vyplývá nutnost mezinárodní spolupráce. Ta probíhá zejména na úrovni jednotlivých mezinárodních a nadnárodních organizací. Právní instrumenty přijaté na mezinárodním fóru se tak promítají do našeho právního řádu.

Protože Česká republika je členem Evropské unie, jsou Nařízení Rady a Nařízení Komise přímo závazné pro Českou republiku, další právní akty – Směrnice jsou implementovány do právního pořádku. Součástí právního pořádku jsou i mezinárodní smlouvy, ke kterým Česká republika přistoupila a jejichž plnění je závazné.

„Hovoříme-li o evropských protikorupčních opatřeních, pak musíme vidět tyto snahy v celostně širší mezinárodní platformě a nezohledňovat pouze aktivity Evropské unie. Do boje proti korupci se velmi výraznou měrou zapojuje také Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a Rada Evropy. Právě jejich opatření stála na počátku protikorupčních počínů Evropské unie a rovněž se v nich odráží.“¹

Nejdůležitější protikorupční smluvní instrumenty právního pořádku České republiky jsou:

1) Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

- Úmluva OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (Paříž, 1997), vyhlášená jako č. 25/2000 Sb.
- Revidované doporučení Rady OECD o boji proti podplácení v mezinárodních podnikatelských transakcích (1997)
- Směrnice OECD pro nadnárodní společnosti
- Směrnice OECD o zvládnutí konfliktů zájmů ve veřejné správě
- Úmluva v oblasti účetnictví a auditu, daní a boje proti praní špinavých peněz

¹ DANČÁK, B. a kol., *Korupce Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*, 1.vyd. BRNO: Masarykova univerzita, 2006, ISBN 80-210-4062-9, s. 165

- Doporučení Rady OECD o odčitelnosti úplatků zahraničním veřejným činitelům z roku 1996

2) Rada Evropy

- Trestněprávní úmluva o korupci Rady Evropy (Štrasburk, 1999)
- Občanskoprávní úmluva o korupci Rady Evropy (Štrasburk, 1999)

3) Evropská unie

- Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (1995)
- Úmluva o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské unie (1997)
- Společná akce o korupci v soukromém sektoru
- Rámcové rozhodnutí o boji proti korupci v soukromém sektoru (2003)

4) OLAF – Evropský úřad boje proti podvodům

- Národní strategie proti podvodným jednáním poškozujícím finanční zájmy ES (2004)

5) Nová Evropská Protikorupční síť (EACN)

Jedná se o novou instituci navrhovanou Radě EU během rakouského předsednictví, není dosud ustavena.

4 Nejčastější oblasti výskytu korupce

4.1 Korupce ve veřejném sektoru

V rámci veřejného sektoru se za zvlášť pro společnost nebezpečnou považuje korupce při nakládání s majetkem státu. Při korupci zaměstnanců veřejné správy se nejčastěji považuje poskytování výhod při vydávání různých rozhodnutí a povolení (řidičských průkazů, povolení k pobytu, koncesí k provozování služeb apod.). Velice často jde také o neoprávněné poskytování nejruznějších informací, zejména tam, kde existuje zákonný nebo smluvní institut mlčenlivosti. K vážným projevům korupčního jednání dochází i v souvislosti s uskutečňováním veřejných soutěží. Zkorumpovaní státní úředníci ovlivňují například včasnost a věcnou správnost vydávaných rozhodnutí, osvědčení, posudků a stanovisek tak, aby některé právnické nebo fyzické osoby byly zvýhodněny oproti druhým. Dále se stává, že úředníci vydávají rozhodnutí na základě neúplných nebo nesprávných podkladů, nebo neodůvodněně upouštějí od sankcí, případně je neoprávněně zmírňují. Při korupci týkající se policie nebo zpravodajských služeb, soudů, státních zastupitelství a některých správních institucí (např. finanční úřady, Komise pro cenné papíry, NBÚ) jde zejména o získávání informací (např. o chystaných akcích, o výsledcích vyšetřování) a zajištění bezpečnosti a beztrestnosti nezákonných operací.

4.2 Korupce v soukromém sektoru

Na nejjednodušší úrovni zahrnuje korupce v soukromém sektoru uplácení prostředníka při přidělování kontraktů. Za nejrizikovější oblasti soukromého sektoru lze vymezit obecně všechny ty, kde se hospodaří s největšími objemy finančních prostředků (tedy kromě bank jde zejména o pojišťovny, penzijní fondy, stavební spořitelny, investiční fondy, investiční společnosti, ale také o stavebnictví, telekomunikace, energetiku, zdravotnictví), a také ty, kde dochází k soukromoprávnímu nakládání se státním majetkem. Tyto oblasti by si zasloužily zvýšenou ochranu před korupcí srovnatelnou s ochranou institucí veřejných.

Korupcí je ale zasaženo i střední a drobné podnikání, kde je korupce také často běžnou součástí konkurenčního boje a nezřídka tak komplikuje působení tržních mechanismů.

Svého druhu novým problémem je také korupce médií. Protože média jako zprostředkovatelé skutečnosti mají v dnešním světě nezpochybnitelný vliv, je jen logické předpokládat, že i mezi novináři může dojít k pokusům tohoto svého vlivu využívat k osobnímu prospěchu. Problém u identifikace korupce v médiích je v tom, že porušování principu nestrannosti v médiích je často obecně uznávané a především má velmi často zcela jiný důvod, než úsilí o nečestné obohacení. Ke korupci médií může docházet jak v oblasti ekonomického zpravodajství, kdy je placená inzerce vydávána za nezávislé a objektivní zpravodajství, tak také v oblasti politické, kde vlastně může mít tutéž podobu. Jinou zajímavou formou korupce v médiích může být vydírání, kdy média nabízejí mlčení (nebo jsou k němu vybízena) o získaných informacích výměnou za jakýkoli profit (třeba i v podobě jiných informací).

4.3 Korupce politická

Tato forma korupce obvykle zahrnuje nepatřičné vztahy mezi světem obchodu a politiky. Výhody bývají politiky přijímány ne z osobní ziskovosti, ale i v zájmu politické strany. Politikové však používají svého vlivu na proces vytváření rozhodnutí v politice nebo veřejné správě výměnou za určitou odměnu. Podobné jednání je třeba v rámci diskusí o politické kultuře jasně deklarovat jako vyslovenou zradu voličovy důvěry a podle toho ji i sankcionovat. V takovéto souvislosti je na všech politicích, aby při jakémkoli podezření z korupce jejich osoby neprodleně oznámili veřejnosti svoje stanovisko a toto stanovisko doložili jednoznačnými důkazy, pokud je mají k dispozici, a aby uvážili, zda se do řádného vyřízení věci dočasně stáhnou z politického života.

Ilustrativním příkladem takovéto korupce může být vývoj kolem sestavování vlády za pomoci „politických přeběhlíků“, kteří jsou za účelem matení voličů nazýváni „konstruktivně smýšlejícími poslanci“.

V neposlední řadě jde u korupce i o kompromitování podplácených a tím jejich podřízení vlivu podplácejících. Cílem korupčního jednání tu bývá vybudování mocenské pozice (především vytvářením vztahů závislostí, které zabezpečí následné prosazování zájmů).

4.4 Korupce ve sportu

Korupce zasahuje i řadu dalších sfér života. Fenomén korupce, se už ze své povahy, jednoduše vykreslené heslem „kde se hraje o peníze, tam je i korupce“, se nemůže vyhnout ani sportu.

Jako reprezentativního představitele sportu jsem si ne náhodou vybral fotbal. Fotbal je v Česku zábavou v podstatě lidovou. Je to jednoznačně i nejrozšířenější sport a spolková činnost vůbec. „Ve 4100 klubech se fotbalu věnuje 536 tisíc hráčů. Jen nějaké tři tisíce z nich jsou přitom profesionálové nebo poloprofesionálové, kteří hrají nejvyšší soutěže, centrálně řízené Českomoravským fotbalovým svazem (ČMFS). Amatérů je tedy stále víc než půl milionu. Soustředění jsou v šesti nejnižších patrech soutěžního stromu. Na úrovni okresů se hrají čtvrté a třetí třídy a okresní přebory. Krajské svazy pak řídí dvě úrovně A-tříd a krajské přebory.“¹

Podle dostupných informací je první zdokumentovaná korupční aféra z roku 1975. Tehdy si v posledním ligovém kole celky bojující o sestup - Sparta a TŽ Třinec koupily vítězství svých mužstev. Sparta vyhrála nad Teplicemi 4:0 a Třinec nad třetím celkem Bohemians zvítězil vysoko 5:0. Díky lepšímu skóre si tedy zajistilo záchranu. Tehdejší ÚV KSČ se vložilo do aféry a navrhovalo exemplární tresty. Požadovalo vyřazení obou celků ze soutěže, ale kvůli chystané spartakiádě byly zvoleny mírné tresty. Další zaznamenané případy drobné korupce se objevily v letech 1981, 1985, 1993, 1999, 2000, 2001 i 2002. K potrestání významnějšími tresty však došlo jen v roce 1999. Tehdy padl i dvouletý podmíněný rozsudek pro sekretáře Bohemians za to, že vyplatil hráčům z tzv. černých fondů na tehdejší poměry závratnou částku přesahující 1 milion korun. Vedle toho byly odhaleny úplatkářské praktiky v případě druholigových Teplic, Zlína, Frýdku-Místku a třetiligového Spartaku Ústí nad Labem, kde bylo obviněno téměř 70 osob, nicméně byly zproštěny viny vzhledem k porevoluční amnestii prezidenta republiky. Další výraznější kauza se objevila na jaře roku 1995. Tehdy zaznělo z úst majitele benešovského klubu, že podplácení je běžná záležitost a dokonce se i sám přiznal k jeho realizaci. Nakonec skončil ve vězení, ale paradoxně nikoli kvůli úplatkům.²

Na korupci v amatérských soutěžích jako první upozornil Radek Váňa, fotbalista ze středočeské Libice nad Cidlinou. V roce 2003 Váňa s redaktorem České televize

¹ <http://www.novinky.cz/specialy/special--korupce-ve-fotbale>

² <http://www.fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

Petrem Hanouskem natočili skrytou kamerou Františka Křivku, Václava Šulce a Josefa Lorence, rozhodčí nymburského okresního fotbalového svazu, při přebírání úplatků. Na kauzu s prokázaným úplatkářstvím Váňa málem sám doplatil. Ještě dříve, než byli potrestáni rozhodčí, si okresní funkcionáři v Nymburce pospíšili s trestem pro hráče. Za to, že vědomě uplácel, dostal od nich trest sám Váňa. Fotbalový svaz mu vyměřil trest zákazu činnosti na 10 měsíců a jeho liberecký tým přišel o šest bodů. Trest byl anulován až po masivní veřejné kritice. Radek Váňa obdržel 3.března 2005 od Českého klubu fair play při ČOV zvláštní cenu za odhalení korupce ve fotbalu, udělenou poprvé vedle cen každoročně udělovaných pro „sportovce – rytíře“. Až v únoru 2004 disciplinární komise je za to potrestala dvouletým zákazem výkonu funkce rozhodčího. Následně byli první fotbaloví rozhodčí za účast v korupci potrestáni u soudu. Václav Šulc, který řídil nižší soutěže na Nymbursku, byl odsouzen k půlročnímu odnětí svobody s podmínkou na osmnáct měsíců. Jeho kolega Josef Lorenc dostal od okresního soudu desetitisícovou pokutu. Oběma navíc zakázal činnost sudího na dva roky. Výsledek soudu, který proběhl s Františkem Křivkem samostatně, se mi nepodařilo dohledat, zřejmě z důvodu, že dosud není pravomocný.¹

Tento, svým způsobem ojedinělý případ, však měl další pokračování. Otevřel veřejnou diskuzi ve společnosti a svým způsobem i vytvořil podmínky pro spuštění a medializaci celé laviny vyšetřování korupčních skandálů v první lize.

V sobotu 30. dubna 2004 zatkla policie na benzinové pumpě ve Vyškově sportovního ředitele Synotu J. Hastíka (v momentě zatčení měl u sebe částku 175 tis. Kč), kterého obvinila z korupce, a rozhodčího S. Hrušku, který byl obviněn z přijímání úplatků. 4. května byl v kauze Synot obviněn z přijímání úplatků další rozhodčí V. Zejda.¹

Následně začala policie stíhat další tři osoby kvůli zápasu FC Synot – Chmel Blšany (který Synot vyhrál 3:1), dva z nich kvůli braní úplatků, jednoho za pomoc při braní úplatků. „Podle informací ČTK jsou stíháni jeden ze Zejdových asistentů B.Krátký a dále J. Dvořáček, který v utkání působil jako čtvrtý rozhodčí.“ Třetím podezřelým je J. Hlaváč (starosta Protivína), který měl při předávání úplatků figurovat jako zprostředkovatel. V článku MF Dnes autorů Kmenty a Bartoníčka ze dne

¹ Redakce (Epravo): *Policie začala kvůli korupci stíhat další tři fotbalové rozhodčí.* [online]. 11.05.2004 [cit. 30.09.2004], www. <http://zakony.idnes.cz/zak>

14.5.2004 je mimo jiné uvedeno, že podezřelým z braní úplatků byl i delegát zmíněného zápasu Spišiak, ale nepodařilo se mu prokázat, že si peníze skutečně převzal. V tomto článku je již první zmínka o tom, že do úplatkářské aféry je pravděpodobně zapleteno 14 z 16 prvoligových klubů. „„Jen asi u dvou mužstev je zřejmé, že je důkazů o korupci málo,“ řekl policejní zdroj.“¹

Podle informací ČTK (www.idnes.cz dne 7.10.2004) byla již podána žaloba na deset aktérů úplatkářské kauzy Synot. „Synot, dnes 1. FC Slovácko, byl za uplácení potrestán disciplinární komisí odpočtem dvanácti bodů a pokutou 500 000 korun. Bývalý sportovní ředitel Hastík a Předseda dozorčí rady Valenta byli potrestáni zastavením činnosti na dva roky a pokutou 100 tisíc korun.“²

Na počátku července se aféra rozrostla o další trestní řízení proti FK Teplice. „Opravdu nemám tušení, o co by mělo jít,“ prohlásil teplický klubový šéf F. Hrdlička. „Proto se k tomu nemůžu nijak vyjádřit. Nikdo mě kvůli tomu nekontaktoval, nikdo nevolal, nikdo mi nic oficiálního nesdělil. A vzhledem k tomu, jak jsme letos v lize dopadli, mi to celé připadá absurdní.“³

Po zahájení trestního řízení proti Teplicím potvrdila státní zastupitelství, že prošetřují rovněž Spartu, Jablonec, Liberec, Opavu a Žižkov, z druhé ligy Most a třetiligové kluby Xaverov a HFK Olomouc.

Obvinění Viktorie Žižkov:

Dne 5. srpna 2004 se na www.idnes.cz objevila zpráva, že policie obvinila dalších sedmnáct osob, většinou šlo o rozhodčí (hlavního sudího Šedivého, Vidláka a Poledníka, pomezního Pustku, Talpu, Hábla, Pastyřika, Gulajeva, Lukese, Míky a také Amlera, který se ke korupci ve fotbale vyjádřil následovně: „Český fotbal potřebuje nové a čestné rozhodčí“⁴), ale také o delegáty (Draštíka, Dofka, Vlčka a Liby s Růžičkou) a významného funkcionáře (Ivana Horníka, manažera Viktorie Žižkov). 2. září se objevila v tisku informace o tom, že předchozího dne byli zproštěni obvinění z korupce sudí Šedivý, Amler a Liba a šéf komise delegátů Dofek.

¹ MF dnes. Jaroslav Kmenta, Radek Bartoníček: *Fotbalový skandál ohrožuje celou ligu*. [online]. 14.05.2004 [cit.30.09.2004], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

² ČTK, idnes: *V úplatkářské kauze Synot už padly žaloby*. [online]. 07.10.2004 [cit.30.11.2004], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

³ ČTK, idnes: *Policie vyšetřuje úplatky ve fotbalových Teplicích*. [online]. 02.07.2004 [cit.30.09.2004], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

⁴ JAROMÍR NOVÁK: *Na svaz neútočím, dušuje se Amler*. [online]. 29.07.2004 [cit.30.09.2004], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

Převážná část ze sedmnácti obvinění se týkala ovlivňování zápasů Žižkova (ve většině případů zápasů, které Viktoria sehrála, ale také dvou, které se snažila ovlivnit, aby se posunula v tabulce.

„Policie mezi jinými zachytila telefonický rozhovor manažera Viktorie Žižkov Ivana Horníka a rozhodčího Milana Šedivého. Horník ho žádal, aby ovlivnil zápas z listopadu 2003 mezi Viktorií Plzeň a Sigmou Olomouc. Chtěl, aby Olomouc vyhrála nebo remizovala. To by Žižkovu vyhovovalo z pohledu postavení v tabulce. Horník za to rozhodčímu slíbil 70 tisíc korun a naznačoval, že delegátovi zápasu dá „třicetník“, tedy třicet tisíc. (viz)¹ Policejní odposlech to zaznamenal takto: Horník: „Potřeboval bych právě, vole, abys jim (Plzni) nedal ani deko. Chci ti říct, že na to mám kilo (sto tisíc) (viz)¹. Dám mu třicetník (třicet tisíc) (viz)¹ tomu Vlčkovi (delegátovi zápasu) a sedmdesát dám tobě, jo? Aspoň abys měl na kafe na Vánoce.“²

Korupce ve fotbalové lize dle slov některých aktérů prakticky nerušeně fungovala dlouhá léta. „Nemuselo jít vždy jen o finance. Sudímu Zejdovi byla údajně k dispozici prostitutka za náklonnost k týmu Opavy v zápase minulé sezóny s Olomoucí. Sex se měl odehrát na hotelu, který z poloviny vlastní další ligový rozhodčí Lubomír Puček. Puček, který není na rozdíl od Zejdy na listině viněných, tvrdí, že o tom neměl ponětí.“³

Dle informací na www.idnes.cz dne 30. 9. 2004 svazová disciplinární komise potrestala delegáta Adolfa Růžičku na dva roky zákazem výkonu všech funkcí v ČMFS a pokutou 50 tisíc korun. Spolu s pomezním Míkou (v jeho případě padl stejný trest, ale o čtrnáct dní později), byl obviněn za korupční jednání v kauze Viktorie Žižkov. „V "žičkovské" aféře už první tresty padly 15. září. Svazová disciplinární komise potrestala Žižkov půlmilionovou pokutou a po skončení 2. ligy mu bude odebráno dvanáct bodů. Její sportovní ředitel Ivan Horník má na dva roky zakázanou činnost v ČMFS a musí zaplatit pokutu 100 000 korun. Dále potrestala hlavní rozhodčí Pavla Poledníka s Karlem Vidlákem a asistenty Zbyňka Pustku, Marcela Hábla, Igora Gulajeva a Ladislava Talpu rovněž dvouletým zákazem veškeré činnosti na úrovni fotbalového svazu, všichni také musejí zaplatit padesátitisícovou pokutu. Stejný trest se

¹ příloha č. 2, *Slovníček fotbalového korupčníka* na www.novinky.cz/specialy/special--korupce-ve-fotbale

² 1210-1168 Ahoj Milánku, ahoj Ivánku, vyžlutíme je. Mladá Fronta Dnes, obl. Praha, roč. 15, 01.10.2004, č. 229, str. A/5. ISSN

³ MF Dnes. Filip Saiver: *K obvinění stačilo i zvednout telefon*. [online]. 02.09.2004 [cit.30.09.2004], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

týká delegáta Jiřího Vlčka.¹ Naopak rozhodčí Lukes a delegát Draštík zůstali nepotrestáni, neboť k výplatě úplatku nedošlo.

Obvinění druholigových Vítkovic:

Dne 4.11.2004 přinesl server www.idnes.cz informaci o dalším potrestaném klubu, druholigových Vítkovicích, kterému disciplinární komise odebrala devět bodů a uložila mu pokutu 300 tisíc korun. Obchodní ředitel Radomír Hruboň zaplatí 100 tisíc korun a má na dva roky zákaz pracovat ve fotbale. Dvouletým zákazem veškeré činnosti a pokutou 50 tisíc korun byl potrestán hlavní rozhodčí J. Gruber, který jeden z vítkovických zápasů ovlivnil.

Obvinění Opavy:

„Z dvanáctého místa na poslední kvůli úplatkům klesne v prvoligové tabulce fotbalová Opava. Disciplinární komise klubu odebrala šest bodů, navíc mu udělila pokutu 500 tisíc korun. Bývalý opavský manažer Gustav Santarius nesmí ve fotbale vykonávat žádnou činnost 18 měsíců, navíc musí zaplatit 100 tisíc korun.“²

Obvinění Liberce:

O den později stejný zdroj informoval o dalším obvinění. 1. března hrál Liberec se Zlínem 3:0. Utkání řídil jako hlavní rozhodčí Václav Zejda, jemuž asistovali Bohuslav Krátký a Ladislav Gallo. Delegátem svazu tehdy byl Christos Čanaklis, na jehož účast v korupci upozornil jako první deník Sport a policie ji následně potvrdila.

Obvinění z korupce se tedy nevyhne ani dalšímu ligovému klubu, Liberci. „Očekává se, že bude potrestán kvůli korupci manažera Františka Myslivečka, který už převzal policejní obvinění. Do tří týdnů se případ může dostat před disciplinární komisi.

Rozsáhlá korupční aféra tak zasáhla už pátý klub, také Liberci hrozí odebrání bodů. Liberec však nemusí být poslední klub, který do konce roku bude čelit disciplinární komisi.“Do poloviny prosince mám od policie dostat potřebné informace ke zbylým klubům, které jsou v policejním šetření,“ řekl Károlyi.

¹ ČTK, idnes: *Odvolačí komise snížila trest Vidlákovi*. [online]. 26.10.2004 [cit.30.11.2004], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

² ČTK, idnes: *Opava přišla o šest bodů a je poslední*. [online]. 01.12.2004 [cit. 01.12.2004], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

Jedná se o Spartu, Jablonec, Teplice a druholigový Most s HFK Olomouc. Pokud se provinění prokáže u Sparty, může z toho být mezinárodní skandál. Sparta je šperk domácího fotbalu, nejpopulárnější klub. Jediný, který Česko reprezentoval v Lize mistrů.¹

Korupce v řadách funkcionářů ČMFS:

„Bývalý místopředseda fotbalového svazu Milan Brabec byl za svůj podíl na korupční aféře potrestán dvouletým zákazem činnosti ve fotbalu a pokutou 100 tisíc korun. Podle čtvrtetního rozhodnutí disciplinární komise Brabec znevážil jméno českého fotbalu a zneužil svých funkcí, čímž umožnil ovlivňování výsledků. Jde o nejvyšší možný trest pro funkcionáře. „Pan Brabec byl potrestán za znevážení jména Českomoravského fotbalového svazu," objasňoval rozhodnutí fotbalového soudního tribunálu jeho předseda Alexander Károlyi.“ Zneužil čtyř svých vysokých funkcí, byl místopředsedou svazu, členem svazového výkonného výboru a šéfem komise rozhodčích a delegátů.“²

Výše uvedené kauzy u civilních soudů:

Liberec: Proces kvůli korupci při předloňském prvoligovém fotbalovém utkání Slovan Liberec - Tescoma Zlín se protahuje. Jeho druhé pokračování se mělo uskutečnit ve čtvrtek 30. listopadu, přesouvá se však až na 25. ledna příštího roku. Soudce Okresního soudu v Liberci Richard Skýba odročil hlavní líčení kvůli problémům s výpovědí jednoho ze svědků, náměstka Městského soudu v Brně Aleše Dufka. Na Dufkově výslechu trvá obhájce obžalovaného Václava Zejdy, bývalého rozhodčího. "Dufek bydlí v Brně a v cestě do Liberce mu brání zdravotní důvody. O jeho výslechu jsem proto požádal soud v Brně," řekl dnes ČTK Skýba. Zejda, jeden z hlavních aktérů fotbalové úplatkářské aféry, zpochybnil Dufkovy poctivé úmysly 10. října, kdy hlavní líčení v Liberci začalo. Dufek povolil odposlechy, které se staly hlavním důkazem o podplácení v první lize. Zejda u soudu prohlásil, že se domnívá, že Dufek jako člen arbitrážní komise ČMFS odposlechy schválil, aby prosadil zájmy některých skupin z fotbalového svazu a pomohl některým lidem k funkcím. Dufek vzápětí označil ve vyjádření pro ČTK Zejdova slova za naprostý nesmysl. V libereckém procesu čelí

¹ MF Dnes. JAN PALIČKA, Michael Havlen: *Policie: Liberec podplácel. A Sparta?*. [online]. 01.12.2004 [cit.01.12.2004], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

² JAROMÍR NOVÁK: *Trest pro Brabce: dva roky a sto tisíc korun*. [online]. 25.11.2004 [cit.30.11.2004]

bývalý sportovní ředitel Slovanu František Mysliveček obžalobě, že podplácel hlavního rozhodčího Zejdu a delegáta Christose Čanaklise. Podle státního zástupce obdržel Zejda za ovlivnění zápasu ve prospěch domácího Slovanu zhruba 50 000 korun a Čanaklis 20 000 korun. Zejdovi a Čanaklisovi hrozí za přijetí úplatku až dva roky vězení a Myslivečkovi za podplácení rok vězení. Soudce jim může udělit i peněžité tresty ve výši od 2 000 korun do pěti milionů a zakázat činnost ve fotbale. "Domnívám se, že jsem úplatek nepřijal. Nedostal jsem ani žádnou nabídku a nikdy jsem s ní nesouhlasil," hájil se Zejda. Mysliveček odmítl vypovídat, Čanaklis se k říjnovému procesu nedostavil a nechal se zastupovat svým advokátem. Obžaloba vychází především z 15 odposlechů telefonických hovorů, v nichž se spolu domlouvají nejen Mysliveček, Zejda a Čanaklis, ale i další osoby, spjaté tehdy s prvoligovým fotbalem. Jde výhradně o lidi z Prahy. Zápas se hrál 1. března 2004 a první odposlech pochází z 25. února. Poslední policií zachycený rozhovor se uskutečnil až 30. března. Jak stojí v obžalobě, Mysliveček sehnal peníze na úplatky v prostředí mimo oficiální struktury klubu. Disciplinární komise fotbalového svazu odebrala Liberci kvůli Myslivečkově snaze o podplácení rozhodčího Zejdy a delegáta Čanaklise šest bodů v tabulce první ligy. Klubu udělila půlmilionovou pokutu. Mysliveček za pokus o ovlivnění utkání se Zlínem dostal dvouletý zákaz činnosti ve fotbale a pokutu 100 000 korun. Obžalobě kvůli přijímání úplatků čelí Zejda nejen v Liberci, ale ještě u dvou dalších soudů. V Kroměříži figuruje v úplatkářské aféře Synot a v Ostravě v kauze podplácení rozhodčích, jehož se údajně dopustili funkcionáři Opavy a Vítkovic. Jak vyplynulo z policejních odposlechů, Opava nabídla Zejdovi za pomoc při zápase s Olomoucí vedle peněz také luxusní prostitutku. Zejda přijímání jakýchkoli úplatků od klubů popírá. Jedna kauza pro něj skončila úspěšně. Loni v listopadu byl zproštěn obžaloby, jež se týkala úplatku od 1. HFK Olomouc.¹

Kroměříž: Odposlechy telefonních hovorů obžalovaných v korupční kauze bývalého uherskohradištského fotbalového klubu 1. FC Synot zazněly v pondělí u kroměřížského soudu. Rozhodčí se v telefonátech většinou mezi sebou domlouvali na tom, jak si rozdělí a předají "kapry, dvacítky nebo třicítky". Některé telefonáty hodnotící fotbalové i soukromé záležitosti vyvolaly v soudní síni smích, neubráníl se mu ani soudce Karel Rašín. Přítomní obžalovaní posléze před soudem obvinění z korupce odmítli. Jednání bude pokračovat v úterý závěrečnými řečmi. Rozsudky chce

¹ MF Dnes, *1. FC Mařte funguje, Ivan Horník se vrací* [cit. 27.11.2006], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

soudce vynést ve čtvrtek. V odposleších nejčastěji vystupovali bývalý sportovní šéf klubu Jaroslav Hastík a rozhodčí Václav Zejda. Hastík například Zejdovi říkal, že "výhra hraje 120, ať se vám líp píská. Naše vazby byly dobré, tak bych v nich dál pokračoval". Jindy se Hastík s dalším funkcionářem Igorem Štefankem bavili o slovenském sudím, který měl dostat "dvě kila ve slovenských od třetí osoby".

Zejda například nabízel kolegům, "co kdybych ti poslal zejtra kapříky?" Jindy se Zejda ptal: "Zařídíš to, máš obálky? Pepíkovi dej ryb deset, pro dědka ryb dvacet, pro Boba, on má rozvětvenou rodinu, vem třicet. Pro Járu nic, ryba nezbyla." Jeho kolega však reagoval se slovy: "Pošli mi to normálně na účet, nebudem to komplikovat". Jeden z rozhodčích zase uvedl, že "nám stačí to vyzobávat za větrem, protože jsme poučený".

Zejda v reakci na odposlechy uvedl, že sám byl profesionálním fotbalistou v Mladé Boleslavi a ví, co to obnáší. "Proto bych se nikdy nesnížil k tomu, abych ovlivňoval dění na hřišti," řekl. Zopakoval také to, co uvedl jeho advokát již při prvním líčení, že odposlechy považuje za nelegální. Všechny kauzy, ve kterých figuruje, označil za vykonstruované, podle jeho slov za nimi stojí mocenský boj ve fotbalovém svazu. Obvinění jej údajně poškodila. "Mluví se o mně, jako bych byl největší černá ovce celého českého fotbalu." Zejda se během své více než hodinové řeči natolik rozrušil, že nemohl nadále mluvit, a soudce musel jednání na několik minut přerušit.

Zejda také kritizoval postup policie při monitorování jeho schůzky s Hastíkem v garážích pražského supermarketu. "Když měli podezření, že mě někdo uplácí, proč nezasáhli? Kdyby tak učinili, bylo by vše jasné," uvedl sudí, který tvrdil, že Hastík mu předal kazetu se záznamem utkání. Policejní záznam se během dnešního líčení promítal.

Další z obviněných rozhodčí Jaromír Hlaváč označil odposlechy za vytržené z kontextu. "Obžaloba je vykonstruovaná, telefonáty si účelově vykládá," poznamenal. Hastík, stejně jako další tři obžalovaní, se dnes k soudu nedostavil.

Zejdův obhájce Karol Hrádela nechal předvolat jako svědky majitele rybníků, u kterých se Zejda zúčastnil výlovů. Chtěl tím dokázat, že Zejda měl možnost přístupu k většímu množství ryb, které poté mohl nabízet svým kolegům. Před soudem vypovídali osmdesátiletý majitel rybníka Pavel Kučera a jeho syn Jakub, od kterých si Zejda bral ryby i ve větším množství. "Když budete pomáhat a celý den mrznout, tak dostanete nějakou rybu," uvedl majitel rybníka. Zejda podle svých slov kapry svým kolegům skutečně poslal.

Obžalobě čelí tři bývalí představitelé klubu Ivo Valenta, Jaroslav Hastík, Igor Štefanko a sedm rozhodčích Václav Zejda, Stanislav Hruška, Jaromír Hlaváč, Eduard

Cichý, Petr Řehoř, Josef Dvořáček a Bohuslav Krátký. Za podplácení nebo přijímání úplatku jim hrozí tresty do výše dvou let.

Největší korupční aféra v historii první fotbalové ligy se do soudní síně přesunula 11 měsíců po svém propuknutí. Soudce Rašín zahájil v Kroměříži líčení už 5. dubna, ale žádné z dosavadních stání nepřineslo výrazný výsledek.

Téměř všichni obžalovaní odmítli vypovídat. Před soudem stanuli také funkcionáři a rozhodčí, uvedli však, že s korupcí se neseťkali. Předseda disciplinární komise fotbalového svazu Alexander Károlyi nicméně potvrdil rozhodnutí komise, že k ovlivnění fotbalových utkání došlo. Vyslýchání byli i policisté, kteří obviněné sledovali.

ČMFS ústy svého právního zástupce vyčíslil ztráty způsobené korupční aférou klubu 1. FC Synot na 54 miliónů korun. Místopředseda svazu Jaroslav Vacek ani jeho bývalý šéf Jan Obst však později soudu nedokázali vysvětlit, kdo a jak škodu vyčíslil.¹

Praha: Ústřední a nejznámější postava celé korupční kauzy Ivan Horník obdržel v březnu od Obvodního soudu pro Prahu 3 sedmiměsíční trest vězení s podmínkou na pět let, pokutu 900 000 korun a desetiletý zákaz činnosti ve fotbalu. Bez ohledu na verdikt se však Horník již do fotbalu vrátil. Krátce předtím mu totiž vypršel dvouletý trest, který mu uložila disciplinární komise Českomoravského fotbalového svazu, a šéf příbramské Marily Jaroslav Starka mu okamžitě nabídl místo poradce. Protože to není oficiální funkce, podle Starkových právníků nic nebrání tomu, aby bývalý manažer, jemuž bylo na základě telefonických odposlechlů prokázáno ovlivňování rozhodčích i delegátů, pro Marilu pracoval. Podle Starky rozumí Horník fotbalu jako málokdo.

Fotbal změny nechce

Podobenství, které společenství uvnitř českého fotbalu přirovnává k praktikám mafiánského klanu, není od věci. Přesně podle sicilského zákona „Tahle válka je naše věc“ v něm fungují specifická pravidla a fotbalová rodina je hermeticky uzavřena.

¹ IDNES, *odposlechy-obzalovanych-v-kauze-synot-vyvolaly-u-soudu-smich* , [23.1. 2006], <http://www.sport.cz/fotbal/liga>

Sociologové dokonce hovoří o „korupčním folkloru“ a o tom, že se korupční systém chová jako imunizovaný živoucí organismus: má tendenci se uzavírat proti zásahům zvenčí. Kdo nespolupracuje, toho vyvrhne. Navíc se rychle „učí“ - příště už odposlechy nebo skrytá kamera proti korupčníkům nezaberou. A to nejhorší na závěr: korupce je v českém fotbale tak zakořeněná, že se jí učí už malé děti. Také proto ji nebude lehké vymýtít.¹

¹ MF Dnes, *1. FC Mafie funguje, Ivan Horník se vrací* [cit.21.9.2006], <http://fotbal.idnes.cz/fotbal.asp>

ANALYTYCKÁ ČÁST - Faktory ovlivňující korupční prostředí

5 Společenské příčiny korupce

Nejobecnější faktory ovlivňující prostředí můžeme rozdělit na sociokulturní, ekonomické a politické. Všechny však mají jakési společné znaky, svůj způsob, kterým korupční klima ovlivňují. Literatura nejčastěji uvádí následující:

- intenzita a hloubka společenských změn

Příznivé podmínky pro korupci vznikaly například v souvislosti s masovými přesuny vlastnictví spojenými s procesem privatizace a s restitucemi

- kvalita státní správy

Tam, kde je kvalifikovaná, stabilní a nepřerostlá byrokracie, která požívá sociální autoritu a prestiž, má dobré finanční zajištění svých pracovníků, se korupci daří daleko méně, než ve státech s nestabilní, nekvalifikovanou, nekvalitní a příliš početnou státní správou, která nemá autoritu a organizačně je špatně zajištěna. Pokud nejsou úředníci dobře hmotně stimulováni, nejsou-li odměňováni podle kvality své práce a pokud není jejich činnost dobře zorganizována, snadněji podléhají nástrahám korupce.

- tradice

V prostředí, kde se korupce považuje za normální způsob chování a je všeobecně tolerována, se poskytnutí úplatku automaticky očekává. Vše je nastaveno tak, že podplácející nemá jinou volbu, než úplatek poskytnout.

- právní systém

Tam, kde je právní úprava vztahů nedokonalá a vnitřně rozporná, a to jak ve veřejnoprávních i soukromoprávních vztazích, vzniká přímo ideální živná půda pro korupční chování.

- absence nebo nedůslednost kontroly

Samotná existence dokonalé právní úpravy nezajistí její dodržování, vzorce chování zakotvené v právních předpisech musí být důsledně kontrolováno a porušování platných norem účinně sankcionováno. Sdělovací prostředky a politická opozice mohou být dalším neopomenutelným nástrojem veřejné kontroly.

6 Možnosti řešení

6.1 Odstraňování příčin

- kvalita státní správy

Nejdůležitějším krokem v této oblasti bude dlouho očekávaná reforma státní správy. Podoba reformy je výstižně obsažena v materiálu Ing. Martina Jahna, bývalého místopředsedy vlády pro ekonomiku: „vytvořit takové prostředí, aby korupce vůbec nevznikala. Tady jsou možné dva přístupy – první minimalizace role státu, na to, co stát opravdu musí dělat, tak aby stát příliš neintervenoval v oblastech, kde to není potřeba, aby korupční prostředí vůbec nevznikalo, a když už musí intervenovat, tak nastavit podmínky tak, aby byly zcela jasné, transparentní a prostředí ke korupci vůbec nevznikalo. Je nutné nastavit podmínky veřejné podpory tak, aby byly zcela jasné, transparentní a možnost pro korupci vůbec nebyla, programy byly napsány tak, aby každý od začátku věděl, co může očekávat a za jakých podmínek, a prostor pro individuální rozhodování tam byl zcela potlačen. Tzn. pokud už stát někde intervenuje a musí komunikovat s privátním sektorem, musí být systém nastaven tak, aby privátní sektor věděl jasně co a za jakých podmínek platí, aby individuální rozhodování bylo omezeno.“¹

Přibližnou podobu reformy také představilo ve velmi přehledné a stručné podobě nově ustavené Ministerstvo vnitra ve své Strategie vlády v boji proti korupci na období 2006 – 2011: „Metoda řešení :

- Popis projevů problému (SYMPTOMY)
- Definice příčin problému (DIAGNÓZA)
- Řešení podstaty problému (LÉČBA)

Prevence:

Čím méně stát rozhoduje o životech občanů, tím menší je potřeba někoho korumpovat

- Minimalizace státních regulací
- Zásadní zjednodušení legislativy

¹ MARTIN JAHN, Záznam semináře *Vliv korupce v České republice na mezinárodní obchod se zvláštním důrazem na přímé zahraniční investice* PRAHA, 2005, www.finance.cz

- Snížení prostředků přerozdělovaných státem
- Debyrokratizace státní správy
- Omezení počtu zvláštních procesních pravidel (univerzální správní řád)
- Medializace a veřejné odsouzení případů korupčního jednání

Průhlednost:

Při zadávání veřejných zakázek, čerpání prostředků z veřejných rozpočtů a rozhodování o právech a povinnostech občanů

- Zprůhlednění systému zadávání veřejných zakázek
- Zprůhlednění systému čerpání prostředků z veřejných rozpočtů
- Zvýšení transparentnosti rozhodování veřejné správy
- Veřejná kontrola nad činností veřejných funkcionářů a jejich majetkovými poměry po dobu výkonu funkce
- Elektronizace agend veřejné správy
- Zřízení jednotné protikorupční linky¹

Při zákonodárném procesu v rámci přípravy nových předpisů, resp. v rámci revize existujících právních norem, musí být přísně sledováno, zda předpisy nemohou vytvářet nebo umožňovat korupční prostředí, například v důsledku absence hrozby sankce, neexistence kontrolních mechanismů, přílišné smluvní volnosti předpisů, přílišné koncentrace rozhodovací pravomoci bez možnosti nezávislé supervize, nebo v důsledku neúměrně časově zatěžujících postupů vůči povaze vyřizované věci. V souvislosti s neustálými společenskými změnami se výrazně zvyšuje sociální mobilita. Postavení v hierarchii společenského žebříčku je stále častěji závislé na materiálních statcích. Nejen tato práce ukazuje jako základ korupčního jednání v materiální smysl úspěchu, kdy moc, peníze a postavení hrají vedoucí úlohu. Praxe velice často ukazuje, že “prostá lidská hrabivost” je velmi často hlavním faktorem přispívajícím ke korupci. Veškeré zúčastněné orgány státní správy by proto měly vyvinout maximální úsilí, aby přesvědčily občany, že respektování etických a právních pravidel se i v ekonomické soutěži vyplácí a že naopak jejich nerespektování nevede k dlouhodobému úspěchu.

¹ MINISTERSTVO VNITRA, *Strategie vlády v boji proti korupci na období 2006 – 2011*, www.mvcr.cz/korupce/strategie

6.2 Prostředky potírání korupce

Výčet opatření k potírání korupce nemůže být nikdy úplný, přesto lze v dostupné literatuře vysledovat nejčastěji uváděné, do jisté míry „favorizované“ protikorupční prostředky. Tyto prostředky lze rozdělit na globální a lokální.

Opatření globálního charakteru:

- zamezení možnosti odečítat úplatky z daní
- zastavení půjček Světové banky a Mezinárodního měnového fondu vládám, jež se problém korupce dostatečně nevěnují
- rozvoj spolupráce mezinárodních institucí s vládou a soukromým sektorem
- monitoring dodržování konvence OECD o zamezení uplácení úředníků v mezinárodním styku
- zveřejnění seznamu osob a společností, které nabízí úplatky
- rozvíjení transparentních a univerzálních účetních standardů

Opatření lokálního charakteru:

- transparentní přístup státu k občanům, umožnit veřejnosti přístup k informacím
- posilování nezávislosti soudního systému jako jednoho ze základních kamenů, na němž je efektivita boje proti korupci postavena
- věnování pozornosti problematice konfliktu zájmů
- striktní vymezení podmínky pro financování politických stran, především oblast sponzorských darů a příspěvků
- zavedení etických kodexů do všech oblastí státní správy, etických kodexů firemních a profesních v soukromé sféře
- důraz na oblast vzdělávání
- zdokonalování právního systému s důrazem na zavedení majetkových přiznání u širšího okruhu státních zaměstnanců a jedinců zastávajících veřejné funkce včetně rodinných příslušníků a ustavení povinnosti objasnění původu příjmů plynoucích z jiných zdrojů

- zavedení legislativy, která by umožňovala zkonfiskování nezákonně nabytého majetku úředníků vinných z majetkových trestných činů korupční povahy
- ustavení institutu operativní provokace v policejní práci
- zavedení institutu přednostního vyřízení věci v rámci správního řízení za zákonem stanovený vyšší poplatek
- viditelné umístění etického kodexu zaměstnance státní správy, pracovníka soukromého sektoru apod. spolu s kontaktem, kam se může občan obrátit, není-li s činností úředníka spokojen¹

V rámci boje s korupcí však existují určité meze, které nemohou být překročeny, nebo jejich překročení je považováno za krajní, výjimečné a použití těchto krajních prostředků musí podléhat soudní moci.

Omezení zejména trestněprávního postupu proti korupci vyplývají především z předpisů ústavního práva. Stát a jeho instituce mohou svými aktivitami efektivně působit proti korupčnímu jednání. Musí však přitom mít na zřeteli, že nesmějí svým působením porušit základní ústavní práva občanů, ani překročit svá oprávnění.

„Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.“²

„Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“³⁶

Listina základních lidských práv a svobod jakožto součást ústavního pořádku ČR k tomu navíc dodává, že „Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví“³

Další omezení protikorupčních opatření lze najít v celé řadě zákonů. Nejčastěji je však diskutována otázka využití policejní provokace k potírání korupce. Současná právní úprava neumožňuje policejní provokaci. V případech nasazení „agenta“ musí být u soudu prokázáno, že trestný čin by byl spáchán i bez této provokace. Jinak řečeno, policie nesmí vyvolat trestný čin.

¹ FRIČ, P. a kol., Korupce na český způsob, 1.vyd. PRAHA: G plus, 1999, ISBN 80-86103-26-9, s.290-291

² Ústava České republiky, ústavní zákon č. 1/1993 Sb, úplné znění na <http://www.psp.cz/docs/laws>, čl.1-2

³ LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., úplné znění na <http://www.psp.cz/docs/laws>, čl.4

Z výše uvedeného vyplývá, že nelze zavádět jakákoli opatření v boji proti korupci, která by neměla oporu v zákoně, a že každý akt státní moci, ať už má jakoukoli povahu, musí pocházet ze zákonného zmocnění a pohybovat se v mezích zákona.

6.3 Vliv nestátních organizací působících v oblasti boje s korupcí

Boj proti korupci nemůže být pouze záležitostí státních institucí, ale musí se stát celospolečenským zájmem. Velkou měrou k němu přispívají zájmové a profesní spolky a organizace a nevládní aktivity vyvěrající z občanské společnosti.

Snad nejznámější a svým téměř celosvětovým působením zaujímá i v české republice dominantní místo organizace Transparency International (dále jen „TI“).

Mezinárodní nezisková organizace Transparency International byla založena v květnu 1993. Jejím zakladatelem a současným předsedou správní rady je Peter Eigen, bývalý ředitel Světové banky ve východní Africe. TI založili lidé, kteří díky svému působení v mezinárodních obchodních organizacích či v mezinárodní politice měli možnost zblízka poznat devastující důsledky korupce v celosvětovém měřítku. V době vzniku TI bylo ve většině zemí placení úplatků v rámci zahraničních operací legálním činem. To byl jeden z hlavních podnětů vedoucích k ustavení nové organizace.

Přístup Transparency International k potlačování korupce spočívá ve sjednocování všech složek společnosti (státní sféry, podnikatelského sektoru, nevládních organizací a občanů) v jejich úsilí o omezování korupce. Prostřednictvím mezinárodního sekretariátu se sídlem v Berlíně a více než 80 národních poboček po celém světě se TI snaží na národní i celosvětové úrovni omezovat jak nabídkovou, tak poptávkovou stranu korupce. Velké úsilí je věnováno neustálému upozorňování na problém a nebezpečné důsledky korupce, prosazování strukturálních reforem, iniciování a prosazování dodržování mezinárodních úmluv a monitorování chování vládních orgánů, podniků a bank.

Důležitým nástrojem v boji proti korupci je přístup k informacím. TI proto vytváří světově ojedinělou databázi informací týkajících se problematiky korupce a státní správy, která shromažďuje dokumenty, publikace a praktické příklady z celého světa. CORIS (Corruption On-Line Research and Information System) v současné době nabízí možnost vyhledávání ve více než šesti tisících dokumentech v několika jazycích.¹

¹ <http://www.transparency.cz>

Veřejnost zná organizaci TI převážně díky každoročně zveřejňovaným výsledkům v podobě indexu CPI.

Index vnímání korupce (Corruption Perception Index; CPI) seřazuje země podle stupně vnímání existence korupce mezi úředníky veřejné správy a politiky. Jde o složený index, vycházející z výsledků průzkumů mínění provedených několika nezávislými institucemi. Odráží názory představitelů podnikatelské sféry a analytiků z celého světa, včetně zástupců odborné veřejnosti přímo z hodnocených zemí. Index pro Transparency International zpracovává profesor Johann Graf Lambsdorff z Pasovské univerzity. CPI se zaměřuje na korupci ve veřejném sektoru a definuje ji jako zneužívání veřejné pravomoci k osobnímu prospěchu. Průzkumy použité při sestavování CPI většinou obsahují otázky související se zneužíváním pravomocí veřejných činitelů k získání osobních výhod (např. přijímání úplatků ze strany veřejných činitelů, uplácení při zadávání veřejných zakázek nebo zneužívání veřejných prostředků) nebo otázky zaměřené na účinnost protikorupčních opatření, čímž zkoumají jak administrativní, tak politickou korupci. Index CPI 2006 hodnotí 163 zemí.³⁸

Souhrnným výsledkem zprávy TI je přehledná mapa zemí s barevným odlišením dle indexu CPI 2006.¹

Na poli boje proti korupci však působí celá řada neziskových organizací, následující seznam není a nemůže být nikdy kompletní, přesto si dovoluji uvést několik nejznámějších:

- Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS)

„Nadace posiluje rozvoj neziskového sektoru, dárcovství a dobrovolnictví, a tím přispívá k rozvoji občanské společnosti a k evropské integraci. Podporuje takové neziskové organizace, které poskytují pomoc ohroženým a znevýhodněným skupinám, hájí lidská práva, demokratické hodnoty, přispívají k vzájemnému soužití a toleranci menšin ve společnosti nebo jinak ožívují zájem občanů o místní rozvoj a veřejný život. Jednou z klíčových cílových skupin jsou děti a mladí lidé, které nadace podporuje v rámci specifických programů. Nadace také trvale usiluje o zvyšování informovanosti a vzdělání v oblasti neziskového sektoru. Hlavním předmětem činnosti nadace je poskytování nadačních příspěvků v rámci jednotlivých grantových programů na konkrétní projekty nestátních neziskových organizací registrovaných v ČR, jakými jsou občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a účelová zařízení církví. Pro tyto

¹ Příloha č.3- *Mapa zemí s indexem CPI 2006*, http://www.transparency.cz/pdf/CPI_2006_mapa.pdf

grantové programy získává nadace prostředky u nás i v zahraničí. Nadace navíc aktivně vytváří či uskutečňuje programy, které jsou v souladu s jejím celkovým posláním.“¹

- Otevřená společnost, o.p.s. (projekt Otevřete dveře)

„Otevřená společnost, obecně prospěšná společnost, je neziskovou organizací, která přispívá ke konsolidaci občanské společnosti v České republice rozvojem principů a prosazováním politik založených na kultuře práva a právního státu, demokratické formy správy státu a ochrany lidských práv.“²

- Oživení, o.s., (provozovatel www.bezkorupce.cz)

„Občanské sdružení Oživení bylo založeno v roce 1997. Naším cílem je podpora obnovy komunitního života v obcích a městech České republiky. Dále se zabýváme rozvojem obcí a měst s ohledem na životní prostředí, budováním zelených koridorů a plánováním a realizací pěších a cyklistických tras.“³

- Růžový panter o.s.

„Je registrována pod identifikačním číslem 26595559 u MV ČR jako občanské sdružení zabývající se korupcí ve veřejné správě. Její působnost je vymezena zákonem a platnými stanovami. Má tříčlennou správní radu, která jmenuje ředitele organizace na roční funkční období. Správní rada schvaluje rozpočet a plán činnosti na kalendářní rok a střednědobý plán činnosti na další období. Řízení organizace je v kompetenci ředitele.

Nevládní organizace Růžový panter pracuje výhradně v mezích platných zákonů. Organizace není státní institucí, a proto ani nemůže požívat žádných zvláštních výhod při získávání informací, rovněž nemůže přímo spolupracovat s útvary Policie ČR, může je však kontaktovat a komunikovat s nimi. Organizace těmto složkám pravidelně předává aktuální výsledky svého šetření a sleduje vývoj práce těchto útvarů tak, jak ze zákona může. Při podezření na trestnou činnost v oblasti veřejné správy podává organizace trestní oznámení u Policie ČR či státních zastupitelství. Organizace zásadně nenechává proniknout do svých struktur bývalé konfidenty STB a osoby spjaté s jakýmkoli totalitním režimem.

¹ http://www.nros.cz/o_nadaci

² <http://www.osops.cz/>

³ <http://www.greenways.cz/>

Spoluvytváření společnosti, ve které každý občan nalézá oporu v principu právní jistoty, ve které předvídatelnost postupů orgánů veřejné moci je přijímána jako jeden z důležitých pilířů demokratického právního státu a ve které není místo pro zneužívání moci a svévoli v rozhodování.“¹

6.4 Očekávané trendy vývoje

Česká republika dle průzkumu organizace Transparency International každoročně zveřejňuje Index vnímání korupce (Corruption Perception Index; CPI), ve kterém Česká republika zaujímá nelichotivou pozici v nejrizikovější čtvrtině všech zemí světa. Skutečnost, že od roku 1998 (od kdy je index CPI zveřejňován) nedošlo k výraznému zlepšení, vede spíše k pesimistickým odhadům odborné veřejnosti.

Při posledním zveřejnění indexu CPI v tisku uvedla ředitelka české pobočky IT, že „Špatný výsledek, jehož Česká republika každoročně v indexu dosahuje, je výsledkem dlouhodobého ignorování problému korupce a všech jejích projevů takřka ve všech oblastech společnosti, sport nevyjímaje,“ říká ředitelka české pobočky TI Adriana Krnáčková a dodává: „V obzvláště ohrožených oblastech, jimiž jsou nakládání s veřejnými zdroji, s majetkem státu a obcí, a prorůstání organizovaného zločinu do státní správy, nebyla v důsledku nezájmu vládnoucích elit dosud zavedena žádná účinná systémová opatření, která by snížila míru korupčních možností a zprůhlednila postupy v oblasti správy věci veřejných.“²

Povaha fenoménu korupce, kdy v prostředí korupčního klimatu nejsou provedeny změny vedoucí k nápravě, povede jednoznačně k hlubokému zakořenění ve společnosti. Neřešená „velká“ korupce na všech frontách – v politice, samosprávě, ekonomice i ve sportu (pro názornost si dovoluji připomenout kauzy „Kubica“, způsob sestavení vlády, korupci při čerpání dotací z evropských fondů na zámek v Budišově, nebo korupce v 1.lize fotbalu) vyvolá obrovské škody ve společnosti, vytvoří jakési kulturní vzorce a korupce tak proroste do všech sfér života společnosti. Důkazem toho je korupce v nejnižší lize, kde se hraje především pro zábavu.

¹ <http://www.ruzovypanter.cz/main.php?idText=ruzovypanter>

² ADRIANA KRNÁČKOVÁ, *Index CPI 2006: Česko zůstává v hodnocení vnímání korupce dlouhodobě na nejhorších místech v rámci Evropy*, tisková zpráva ze dne 6.11.2006, <http://www.transparency.cz>

Připravované změny jako například privatizace krajských nemocnic, zrušení přijímacích zkoušek na střední školy, zrušení specializovaného útvaru finanční policie a mnohé další budou spolehlivým motorem pro vytvoření korupčních příležitostí.

Na druhé straně byl schválen nový Zákon o střetu zájmů 159/2006 Sb., který se od 1. ledna bude týkat nově i členů zastupitelstev krajů i obcí, i neuvolněných starostů, který nově stanoví povinnosti i omezení veřejných funkcionářů, mezi jiným i povinnost podat oznámení o činnostech, příjmech majetku. Pozitivně může ovlivnit i nová úprava služebního poměru příslušníků ozbrojených sborů v zákoně 361/2003 Sb., který již neumožňuje pobírat výsluhové příspěvky příslušníkům, kteří ukončili služební poměr před ukončením vyšetřování korupčních jednání. Protikorupční přínos těchto novel však ukáže až jejich praktická aplikace.

ZÁVĚR

Korupce – Pod tento pojem je v různých společnostech zahrnuto jednání, které nějak souvisí s rozhodováním, s výkonem určité moci, které není v souladu s různými druhy norem chování, nejčastěji pak s právem a morálkou. V jednotlivých společnostech se pak liší míra jednání, které je označováno jako korupční. V české společnosti převládá názor, že korupcí je jednání porušující konkrétní ustanovení právního řádu a to pouze v případě, že se je podaří prokázat.

Korupce se dělí na velkou a malou. Velká korupce sice není příliš častá, jedná se však o korupci s obrovským materiálním dopadem na společnost. Bývá spojena s politickými špičkami a čelními představiteli veřejného života. Malá korupce (byrokratická korupce) je opakem velké. Je do ní zapojeno větší množství účastníků, ale úplatky jsou nepoměrně menší než v prvním případě. V České republice v průběhu posledních deseti let dochází k úbytku malé korupce (např. za obstarání nedostatkového zboží) a k nárůstu velké korupce (např. při prodeji podniku, konkurzy apod.).

Na korupci lze nahlížet jako na sociální, kulturní, ekonomický problém. Každý korupční skutek nevzniká izolovaně od okolního světa. Korupce je systém, nemoc systému. Má svoje příčiny v kulturně sociálním prostředí, důsledky v ekonomickém světě a společnost se jí snaží léčit nejčastěji pomocí právních instrumentů. Neléčená společnost doplácí na korupci i v oblastech, kde tradiční místo korupce nemá. Doplácí na ni ve sportu, společnosti hrozí, že se v budoucnu bude místo na fotbal dívat na divadlo, které bude v režii investorů nebo sázkařů.

Mezi nejdůležitější faktory ovlivňující korupci patří intenzita a hloubka společenských změn, velké přesuny peněz a kapitálu, privatizace. Naopak kladně ovlivňuje prostředí kvalita státní správy, právního řádu, jeho jednoznačný výklad a vnitřní nerozpornost brání korupci mnohdy lépe prostředky trestního práva. Současně platí, že absence nebo nedůslednost kontroly je jakýmsi předpokladem vzniku korupce. Svou roli sehrává také tradice, jakési naučené vzorce chování. V této souvislosti je velice znepokojující výskyt korupce ve sportovním prostředí, zejména v nižší lize nebo v dorosteneckých oddílech.

Z možností řešení se jeví jako nejúčinnější odstraňování příčin vzniku korupce. Za nejefektivnější kroky je považováno vytvoření kvalitních institucí, snížení (mnohdy nadměrné) míry regulace, zvýšení vymahatelnosti smluvních vztahů se současným

zrychlením fungování justice a policie při vyšetřování závažných trestných činů a všeobecná transparentnost při správě věcí veřejných. (Tento výčet samozřejmě není kompletní a současně představuje jakýsi nedostižitelný ideál.)

Velice důležitým a účinným účastníkem boje proti korupci jsou nevládní neziskové organizace, které plní úlohu jakési veřejné kontroly a současně mezinárodních pozorovatelů a koordinátorů boje proti korupci. Nejznámější a svým téměř celosvětovým působením zaujímá i v České republice dominantní místo organizace Transparency International, která je známá především díky každoročnímu vydávání Indexu vnímání korupce (CPI) a sestavováním žebříčku téměř všech zemí světa.

Očekávaný trend vývoje není podle této práce nikterak příznivý, vývoj v následujících obdobích bude ovlivněn zejména špatnou politickou kulturou, absencí provedení změn jako reakcí na minulé korupční aféry a jejich nedůsledné dořešení vedoucí k potrestání viníků. Znepokojivé kroky jsou též avizované změny jako např. privatizace nemocnic, zrušení přijímacích zkoušek na střední školy, organizační změny v policii. Určité riziko představuje i personální situace v represivních složkách boje proti korupci jako například nedostatek policistů a soudců. Pozitivně můžou situaci ovlivnit některé již provedené změny zákonů týkajících se veřejných zakázek, služebního poměru příslušníků ozbrojených sil nebo i připravovaná daňová reforma.

„Jeden účinný prostředek proti korupci však již máme a to „SVĚTLO“, neboť je známo, že korupce nemá ráda, když je na ni vidět.“¹

Cíle této práce se podařilo naplnit, v jednotlivých kapitolách byly nalezeny hlavní příčiny vzniku korupce, zobecněny principy fungování korupčních mechanismů a zhodnoceny metody boje proti korupci.

¹ FRÍČ, P. a kol., *Korupce na český způsob*, 1.vyd. PRAHA: G plus, 1999, ISBN 80-86103-26-9, str.293

RESUMÉ

Škodlivost fenoménu korupce si dnes uvědomují snad všechny země světa. Z korupce se totiž postupně stal mezinárodní civilizační problém, jehož důsledky ignorovat nelze. Korupce patří k základním aktivitám organizovaného zločinu. Zajišťuje mu kontakty, informace, bezpečnost a beztrestnost. Právě sociologické výzkumy korupce se proto stávají výchozím stanoviskem pro navrhování reformy a protikorupčních opatření. Zkoumání fenoménu korupce je záměrem i této práce.

- Neexistuje jednotná, univerzální definice korupce, určitá shoda však lze vysledovat, jde nejčastěji o zneužití vlivu při rozhodování o majetku (penězích) na úkor třetí osoby.
- Korupce se dělí na velkou a malou. Velká korupce sice není příliš častá, jedná se však o korupci s obrovským materiálním dopadem na společnost. Malá korupce (byrokratická korupce) je opakem velké. Je do ní zapojeno větší množství účastníků, ale úplatky jsou nepoměrně menší než v prvním případě.
- Na korupci lze nahlížet jako na sociální, kulturní, právní a ekonomický problém.
- Korupce je systém, nemoc systému. Má svoje příčiny v kulturně sociálním prostředí, důsledky v ekonomickém světě a společnost se ji snaží léčit nejčastěji pomocí právních instrumentů.
- Mezi nejdůležitější faktory ovlivňující korupci patří intenzita a hloubka společenských změn, velké přesuny peněz a kapitálu, privatizace.
- Kladně ovlivňuje prostředí kvalita státní správy, právního řádu, jeho jednoznačný výklad a vnitřní nerozpornost. Současně platí, že absence nebo nedůslednost kontroly je jakýmsi předpokladem vzniku korupce.
- Svou roli sehrává také tradice, jakési naučené vzorce chování. V této souvislosti je velice znepokojující výskyt korupce ve sportovním prostředí, zejména v nižší lize nebo v dorosteneckých oddílech.
- Z možností řešení se jeví jako nejúčinnější odstraňování příčin vzniku korupce. Za nejefektivnější kroky je považováno vytvoření kvalitních

institucí, snížení (mnohdy nadměrné) míry regulace, zvýšení vymahatelnosti smluvních vztahů se současným zrychlením fungování justice a policie při vyšetřování závažných trestných činů a všeobecná transparentnost při správě věcí veřejných.

- Velice důležitým a účinným účastníkem boje proti korupci jsou nevládní neziskové organizace, které plní úlohu jakési veřejné kontroly a současně mezinárodních pozorovatelů a koordinátorů boje proti korupci. Nejznámější a svým téměř celosvětovým působením zaujímá i v České republice dominantní místo organizace Transparency International.
- Očekávaný trend vývoje není podle této práce nikterak příznivý, vývoj v následujících obdobích bude ovlivněn zejména špatnou politickou kulturou, absencí provedení změn jako reakcí na minulé korupční aféry a jejich nedůsledné dořešení vedoucí k potrestání viníků. Pozitivně můžou situaci ovlivnit některé již provedené změny zákonů týkajících se veřejných zakázek, služebního poměru příslušníků ozbrojených sil nebo i připravovaná daňová reforma.

ANOTACE

Vladan Feik: Korupce jako deviantní a patologické chování, bakalářská práce. Brno, IMS 2007, s. 46.

Ve společnosti se vyskytuje mnoho sociálně patologických jevů. Jedním z nejstarších, ale stále vysoce aktuálním jevem, je korupce. Moje bakalářská práce popisuje korupci v české společnosti z různých pohledů (jako kulturní a sociální, ekonomický, politický a právní problém) ve veřejné i v soukromé sféře.

V první části se práce zabývá samotnou podstatou fenoménu korupce, její definicí a kategorizací, jednotlivými oblastmi výskytu korupce se zvláštním zaměřením na korupci ve sportu. Ve druhé části se práce zabývá společenskými příčinami korupce a možnostmi řešení, prostředky boje s korupcí, vlivu nestátních organizací a očekávanými trendy vývoje.

Klíčová slova :

Korupce, úplatkářství, deviantní chování, patologické chování, klientelismus, státní správa, soukromý sektor, antikorupční politika, neoprávněná výhoda, TI

ANNOTATION

Vladan Feik: Corruption, as deviant and pathological behaviour., An undergraduate work. , Brno, IMS 2007, p. 46.

In our society, many socially pathological phenomenons occur. One of the oldest, but still very important phenomenon is the corruption. This undergraduate work describes corruption in the Czech society from different points of view (cultural and social, economic, political and legal) in the public as well as in the private area.

In the first part of the work the essence of corruption is described – definition, categorization, various areas of occurrence with the special attention to the sport area. The second part of the work deals with social causes of corruption and offers some potential solutions. The resources to fight the corruption, the influence of non-governmental organizations and expected trends of development in corruption are also described.

Key words :

Corruption, corrupt practices, deviant behaviour, pathological behaviour, administration, private sector, anti - corruption policy, unqualified advantage.

LITELATURAN A PRAMENY:

1. *Ústava České republiky*, ústavní zákon č. 1/1993 Sb, úplné znění na <http://www.psp.cz/docs/laws>
2. *Obchodní zákoník*, Zákon ČNR 513/1991 Sb. úplné znění na www.zakonycr.cz
3. *Trestní zákon*, Zákon ČNR 140/1961 Sb. znění na www.zakonycr.cz
4. *Zákon o veřejných zakázkách*, Zákon ČNR 137/2006, § 6 -§163, úplné znění na www.sbirka.com
5. *Zákoník práce*, Zákon ČNR 262/2006, § 301 -§303, úplné znění na business.center.cz
6. Bible, ekumenický překlad, Praha: ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST 1993, část Starý zákon, ISBN 80-900881-8-X
7. FRÍČ, P. a kol., *Korupce na český způsob*, 1.vyd. PRAHA: G plus, 1999, ISBN 80-86103-26-9
8. DOBEŠ, O. *Korupce jako sociálně patologický jev společnosti* (rukopis), BRNO: Masarykova univerzita v Brně, 2002, 000236430
9. Dančák, B. a kol., *Korupce Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*, 1.vyd. BRNO: Masarykova univerzita, 2006, ISBN 80-210-4062-9
10. MARTIN JAHN, *Záznam semináře Vliv korupce v České republice na mezinárodní obchod se zvláštním důrazem na přímé zahraniční investice* PRAHA : 2005
11. www.transparency.cz
12. www.nros.cz
13. www.otevrete.cz
14. www.mvcr.cz
15. www.osops.cz
16. www.greenways.cz
17. www.bezkorupce.cz
18. www.ruzovypanter.cz
19. www.czechtrade.cz
20. www.finance.cz
21. www.novinky.cz

PŘÍLOHY

- č.1- *Podrobný sled událostí* na www.novinky.cz/specialy/special--korupce-ve-fotbale
- č.2- *Slovníček fotbalového korupčníka* na www.novinky.cz/specialy
- č.3- *Mapa zemí s indexem CPI 2006*, <http://www.transparency.cz>

PŘÍLOHA č. 1

Podrobný sled událostí na www.novinky.cz/specialy/special--korupce-ve-fotbale

DUBEN

30. dubna

Policie zatkla sportovního ředitele Synotu Jaroslava Hastíka a rozhodčího Stanislava Hrušku na čerpací stanici u Vyškova. Hastíka, který měl u sebe 175000 korun, obvinila z korupce, Hrušku z přijímání úplatku za březnový zápas Synotu se Spartou. Oba po několika hodinách

KVĚTEN

3. května

Vedení Českomoravského fotbalového svazu (ČMFS) požádalo policii o podklady k podezřením z korupce v první lize. Vedení Synotu požádalo ČMFS o svolání mimořádného zasedání výkonného výboru a veškerá obvinění důrazně odmítlo.

4. května

Policie obvinila z korupce rozhodčího Václava Zejdu, který údajně přijal od Hastíka 120 000 korun za ovlivnění listopadového utkání Blšany - Synot. Hastík odstoupil z funkce sportovního ředitele. ČMFS zastavil Hruškovi i Zejdovi činnost.

5. května

Policejní prezidium potvrdilo, že má důkazy o tom, že funkcionář Synotu předal v prosinci prvoligovému rozhodčímu 120 000 korun. Policie si vyžádala od ČMFS dokumentaci o průběhu celého ročníku první ligy.

6. května

Předseda ČMFS Jan Obst prohlásil, že nevidí důvod ke své rezignaci, ani pokud by byla korupce prokázána.

7. května

Finanční úřad pro Prahu 1 začal vyšetřovat propojení sázkové kanceláře Synot Tip a klubu 1. FC Synot.

10. května

Policie začala pro podezření z korupce stíhat rozhodčí Bohuslava Krátkého, Josefa Dvořáčka a Jaromíra Hlaváče.

13. května

Disciplinární komise fotbalového svazu oznámila, že zahájí řízení s klubem 1. FC Synot a pěticí rozhodčích.

14. května

Mladá fronta Dnes uveřejnila materiály policie, které údajně usvědčují Hastíka, Hrušku, Zejdu, Krátkého, Dvořáčka a Hlaváče a z nichž plyne, že do aféry je zapleteno až 14 klubů.

16. května

Synot oznámil konec svých fotbalových aktivit. Předseda klubu Miroslav Valenta řekl, že 1. FC Synot prodá.

24. května

ČMFS rozhodl o ukončení platnosti listiny rozhodčích a delegátů pro první a druhou ligu k 30. červnu. Návrh na odvolání komise rozhodčích v čele s Milanem Brabcem neprošel.

28. května

Disciplinární komise zakázala sudím Hruškovi, Hlaváčovi, Zejdovi a Krátkému vykonávat po 24 měsíců svazové funkce či funkci rozhodčího a udělila jim pokutu 50 000 korun.

ČERVEN

4. června

Policie začala stíhat slovenského sudího Eduarda Cichého, který v březnu řídil utkání Synot - Teplice (2:0).

10. června

Podle Mladé fronty Dnes byl Hastík obviněn také z uplácení Cichého, kterému údajně dal 200 000 korun. Sedmým rozhodčím v korupční aféře je Petr Řehoř, obviněn byl také bývalý sportovní ředitel Synotu Igor Štefanko.

14. června

Protikorupční jednotka policie obvinila z návodu k trestnému činu podplácení jednoho z majitelů 1. FC Synot Iva Valentu, který měl na starosti klubovou pokladnu.

17. června

Komise rozhodčích a delegátů ČMFS v čele s jejím šéfem Milanem Brabcem se rozhodla kvůli aféře odstoupit.

18. června

Hastík obviněn z uplácení v dalších třech utkáních Synotu - se Zlínem, Teplicemi a Příbramí.

ČERVENEC

2. července

Policie oznámila, že vyšetřuje podezření z korupce ve fotbalovém klubu FK Teplice. Disciplinární komise rozhodla, že týmu 1. FC Synot bude v novém ligovém ročníku odečteno dvanáct bodů a byl potrestán pokutou půl milionu korun. Hastík a Valenta byli

potrestání zákazem výkonu všech funkcí ve fotbalovém svazu i jeho členských subjektech na dva roky a byla jim udělena pokuta sto tisíc korun. Štefanko obdržel trest na dva roky bez pokuty. Roční zákaz činnosti výkonu rozhodčího si odnesl Cichý, Dvořáček dostal trest na 12 měsíců a pokutu 50 tisíc korun. U Řehoře nebylo obvinění prokázáno a disciplinární řízení s ním bylo zastaveno.

13. července

Odvolací a revizní komise ČMFS zrušila tresty rozhodčím Dvořáčkovi a Cichému.

28. července

Odvolací a revizní komise potvrdila tresty pro rozhodčí Hlaváče, Zejdu a Krátkého. Potrestán zůstal i Hruška, jehož případ komise neprojednávala.

SRPEN

5. srpna

V korupční aféře padlo 17 nových obvinění. Všechna stíhání se týkala Viktorie Žižkov, která na jaře sestoupila do druhé ligy. Obviněn byl sportovní ředitel Viktorie Ivan Horník, čtyři delegáti ČMFS a 12 rozhodčích.

ZÁŘÍ

2. září

Disciplinární komise zahájila řízení s jedenácti osobami podezřelými z korupčního jednání v případě Žižkov.

15. září

Disciplinární komise vynesla další tresty. Druholigovému Žižkovu bude po skončení sezóny 2004/05 odebráno dvanáct bodů a její někdejší sportovní ředitel Horník nesmí dva roky působit v žádné funkci v rámci fotbalového svazu. Klub musí navíc zaplatit půlmilionovou pokutu a Horník sto tisíc korun. Dvouletý zákaz činnosti obdrželi hlavní sudí Pavel Poledník a Karel Vidlák, stejně jako asistenti Zbyněk Pustka, Marcel Hábl, Igor Gulajev a Ladislav Talpa. Stejný trest dostal také delegát Jiří Vlček, kterému jako jedinému bylo předání úplatku prokázáno.

30. září

Disciplinárka potrestala v souvislosti s kauzou Viktorie Žižkov delegáta Adolfa Růžičku. Za účast při ovlivňování zápasu Žižkov - Ostrava dostal Růžička dvouletý zákaz činnosti ve fotbalu a pokutu padesát tisíc korun.

ŘÍJEN

1. října

Policie ukončila vyšetřování Synotu a předala věc státnímu zastupitelství v Kroměříži. Spis má přes tisíc stránek.

7. října

Okresní státní zástupce z Kroměříže Pavel Pukovec podal žalobu na všechny obviněné v kauze Synotu. Majitel společnosti Synot Ivo Valenta a bývalí funkcionáři Jaroslav Hastík a Igor Štefanko se měli dopustit trestných činů podplácení a návodu k podplácení. Rozhodčí Václava Zejdu, Stanislava Hrušku, Jaroslava Hlaváče, Josefa Dvořáčka, Bohuslava Krátkého, Eduarda Cichého a Petra Řehoře viní obžaloba z přijímání úplatku.

14. října

Sudí Ladislav Míka dostal od disciplinární komise za účast v kauze Žižkov dvouletý zákaz činnosti a pokutu padesát tisíc korun. Míka byl sedmnáctým potrestaným v korupční aféře - jedenáct postihů si vyslechli rozhodčí, dva delegáti a čtyři kluboví funkcionáři.

26. října

Odvolací a revizní komise vyhověla sudímu Karlu Vidlákovu a snížila jeho disciplinární trest za účast v korupční aféře - dvouletý zákaz činnosti - na polovinu. Čtyři další tresty komise překvalifikovala, sedm odvolání nevyslyšela.

LISTOPAD

4. listopadu

Za účast v aféře byl potrestán disciplinární komisí druholigový klub z Vítkovic. Severomoravanům bude na konci letošní sezóny odečteno devět bodů, klub navíc dostal pokutu 300 tisíc korun. Třetinu z této částky musí zaplatit obchodní ředitel Vítkovic Radomír Hruboš, který byl potrestán také dvouletým zákazem činnosti. Dvouletý distanc s pokutu 50 tisíc korun dostal sudí Jaroslav Gruber, který ovlivnil jedno z utkání Vítkovic. Na jednání disciplinární komise šokoval advokát rozhodčího Zejdy Karol Hrádela, podle nějž 'kapřiči', jimiž zřejmě aktéři korupční aféry maskovali v telefonátech úplatky, nejsou označením peněz, ale skutečné ryby.

9. listopadu

Na veřejnost pronikají informace o zapojení bývalého předsedy komise rozhodčích a stávajícího místopředsedy svazu a člena výkonného výboru Milana Brabce do korupční aféry. Brabec vycházel vstříc žižkovskému manažerovi Horníkovi při nasazování sudích do utkání. Výkonný výbor vyzval Brabce k rezignaci, ten ji však odmítl.

11. listopadu

Brabec se pod tlakem výkonného výboru vzdal všech funkcí ve svazu. Podíl na korupčním skandálu nicméně odmítl.

18. listopadu

Disciplinární komise potrestala korupční jednání opavských funkcionářů. Klub přijde po skončení letošního ročníku o šest bodů a zaplatí pokutu půl milionu korun. Opava se proti trestu odvolala.

24. listopadu

Odvolací a revizní komise potvrdila dvouletý trest pro rozhodčího Ladislava Míku. Míka je zapletený do korupční aféry kolem Viktorie Žižkov.

25. listopadu

Disciplinárka potrestala za zneužití funkce, které vedlo ke korupčnímu jednání dalších osob, bývalého předsedu komise rozhodčích Milana Brabce dvouletým zákazem činnosti a pokutou 100 tisíc korun.. Místopředseda jihočeského krajského fotbalového svazu a okresního svazu ve Strakonících, bývalý delegát Jan Prášil odešel s trestem na jeden rok, ale bez pokuty.

27. listopadu

Policie obvinila z korupčního jednání delegáta Christose Čanaklise a funkcionáře Slovanu Liberec Františka Myslivečka. V korupční aféře bylo obviněno již osmadvacet osob.

PŘÍLOHA č. 2

Slovníček fotbalového korupčníka na www.novinky.cz/specialy/special--korupce-ve-fotbale

<i>kapřík</i>	úplatek
<i>kapřící přípluli</i>	peníze jsou k dispozici
<i>bůr</i>	pět tisíc korun
<i>10 ryb, 20 ryb...</i>	deset tisíc korun, dvacet tisíc korun...
<i>desetník, dvacetník...</i>	deset tisíc korun, dvacet tisíc korun...
<i>paďouch</i>	padesát tisíc korun
<i>kilo</i>	sto tisíc korun
<i>kilometr</i>	sto tisíc korun
<i>jablka, hrušky</i>	úplatky
<i>kříž</i>	remíza
<i>vyžlutit</i>	"vykartovat" hráče soupeře, aby nemohl v příštím utkání nastoupit

PŘÍLOHA č. 3

